

Apinasta artistiksi

Lähikuvassa

Kaltsu Kallio

Kivi Larmola

MÄ oon syntynyt vuonna '74, muuttelu Ruotsissa ja Suomessakin siellä ja täällä, aika levotonta elämää, en oikein sopeutunut minnekään ja senkin takia muodostunu näinkin omituisiksi ihmiseksi, kuin oikeestaan oon. Ruotsissa mä asuin ihan kouluikäni saakka, muutettiin sinne kun mä synnyin, sitten muutettiin takas, kun piti tulla suomalaiseen kouluun. Siinä oli pieniä vaikeuksia, kun oli oppinu lukemaan ja kirjoittamaan ruotsiksi ja yhtäkkiä hävetti koko ruotsin kieli. Mä en halunnut kuulla siitä mainittavakaan, et aha, toi on Ruotsista.

Meidän isä keräs sarjakuvia, just noita Non-Stop -tyylisiä, ranskalaisen kielialueen sarjakuvia. Ne on ollu meillä aina ihan sellasii perus-

lukemistoja, ei niistä silleen innostunut, kun niitä oli ympärillä koko ajan, mä innostuin enemmän jostain Tex Willeristä, kun se oli sillai oma löytö. Mä en tarkkaan ees muista, mutta Ruotsin aikoina oli sarjakuvaa koko ajan ympärillä, Suomessa kun rupes joskus 80-luvun alussa tuleen Ihmenelokset, nii kun mä katoitin sitä lehteä kioskillä, se näytti perkelcen tutulta. Ilmeisesti se oli Ruotsissa ilmestynyt jo aiemmin, josain kavereiden luona olin sen sit luku.

Suomeen kun muutettiin niin ensiks asuttiin maalla, oikeen maalaispoika, oli lehmii ja kaikkee, pelto oli, siellä piti kesällä huhkii. Siellä näin jostain lastenlehdestä Tex Willer -mainoksen, se oli hevosen

vieressä tällai ja tulitti siinä, se näytti niin makeelta, että pyysin äitiä ostaa sen sitten, kun se kävi kaupungissa parinkymmenen kilometrin päässä. Se oli kova juttu. Sitten mä olin innoissani, kun muutettiin Ouluun, siellä oli divareita. En mä mitään keränny, ostin hirveen pinon Tex Willereitä ja vein ne sit takas, vaihdoin toisiin, kaikki piti lukee. Ihan kaikki, Mustanaamiotkin, joista ei nyt niin hirveesti pitänyt.

Siitä se sit alko, meinas sarjakuvapiirtäjän ura tyssätä tylsisti alkuunsa, kun piirsin kaks sivua lätkärisarjakuvaa, totta kai, jotka näytin sitte äitille ja tädille, jotka kuitas sen ihan nauramalla. Meinas jämähtää sit, mutta onneks kuitenkin ei. Siihen aikaan ei niin mon-

"Mä olin siis kolme-toista, kun mä julkasin ekat omakustanteet, näitä kopioitiin jotain parikymmentä kappaletta."

kokosinhan mä sitten, '85, '87, mun pitää näyttää... (Lähtee hakemaan A5 -kokoisia sarjakuvavihkoja, jotka on piirretty huopakynällä suoraan valmiiksi taitetun sarjakuvalehden muotoon.) Mä olin siis kolme-toista, kun mä julkasin ekat omakustanteet, näitä kopioitiin jotain parikymmentä kappaletta. Näistä on osa muiden piirtämiä, mutta mä oon piirtänyt nää melkein kaikki puhtaaks, jotkut oli jollekin ruutupaperille piirretty. Katos tätä... Mä olin ilmeisesti Conania luku... Tästä se lähti, pari tällasta Superlehteä.

Mä ihan alusta alkaen yritin innostaa kavereita mukaan, et: Piirrä nyt jotain tähän mun lehteen. Kyllä jotkut oli ihan innostuneita. Sama se oli ensimmäisten Punaisten Banjojen kanssa, mä halusin mukaan sellasii, jotka oli hyviä piirtään.

Joskus 80-luvun lopussa näin sitten kirjastossa Sarjareita, ja Sarjainfo rupesin sitten ostaan Oulun Akateemisesta kirjakaupasta, kun kirjaston numerot oli aina vanhoja. Ihan eka Info, minkä ostin, oli tää missä oli Reima Mäkisen juttu 80-luvun pienkustanteista ja se niinku innosti mua, siinä oli Jukka Tilsa, jota mä olin ihastellu jo Ruututarhassa. Samaan aikaan ostin Suuren Kurpitsan, ja siinä näki et hei, suomalaiset tyypit tekke sarjakuvia ja ne on aika loistavia, sillä tavalla piirrettyjä, et sen tajus, ettei tarvinnukaan piirtää realistisia hahmoja. Että voi tulla ymmärrettyks ihan erilaisellakin tyyllillä.

Ja silloin mä kans tajusin, et näillehän on yleisöäkin olemassa, ei tarvii kukaan kavereille väkisin tyrkyttää et: Osta nyt kolmella markalla lehti. Joku oikeesti haluaakin ostaa. Ja joku Zärpä, josta mä ite tykkäsin, et sitähän arvostetaan, sillä on kulttimaine, hei, mäkin haluan, oonhan mä parempi piirtäänkin. Yritti sit matkia niitä, siitä tuli tää "Kalzu" hurjalla 300

ta juttuu tullu tehtyy, oikeestaan vasta kun tuli nää supersankarijutut, niitä tuli sitten piirretty enemmän.

Kun asu maalla, niin ei tullu näihin sarjakuvaseurojen lehtiin törmättyä ennenku oikeestaan vasta 90-luvulla. Ei semmosta vaan tienne. Vasta sitten ties, et Suomessakin tehtiin sarjakuvaa, kun löytyi kirjastoista noita Kemin sarjakuvakilpailujen alppareita. Ja olihan Wallu, se piirsi Mikrokivikautta Mikrobittiin, mikä oli vähän tutumpi lehti silloin joskus, meidän isä on semmonen hөрhö, joka innostuu aina kaikesta, tottakai tietokone piti saada heti, kun semmoset tuli. Se rakenteli Commodore kuusnelosella ohjelmia, jotka jotain lottoharavia teki. Ja kun se on rekkakuski, se teki Basicilla sellasen

ohjelman, joka laskee kääntymiskulmia. Kaikkkee kummallista, josta mä en tajunnu, mitä hyötyy tästä on?

Aika kummallinen koti se oli, isä innostuu aina jostain ihan täysillä, kaikki pitää saada ja sitten se vaan jää. Mä en oo ihan varma, onks mussa samaa. Olishan se hauskaa, mutta toivon mukaan mä oon vähän järkevempi. Äidillä on paljon enemmän jalat maassa, niin mä oon sitten siltä saanu näitä luonteenpiirteitä, silleen käytännöllisempi. Eikä se oikeen lue sarjakuvia.

Sit Tex Willerin jälkeen tuli supersankarisarjakuvat, niin ihan ruutuvihkoille tein, jotain 60-sivuisii ruutuvihkoja. Lyijykynällä piirsin ja puuväreillä väräsin, ne oli ihan kun oikeita lehtii ja niitä tuli monta. Ja

kappaleen painoksella. Sen avulla sit alotti pienlehtivaihdon ja oli välittömästi sisällä näissä hommissa.

Nk. oikeisiin lehtiin ei oo oikeestaan tullu kun Ilta-Sanomien ja sit Koululaiseen se Christer Nuutisen käsikirjoittama Simon Seikkailut, mikä tuli vuonna '95 ja sit tää kuu-kauden kotimainen nyt. Mä teen kyllä mieluummin novelleja kun strippejä. Ja sit kun tulee oma albumi ulos, se on tärkeä. Ja on Mörkökin aika merkittävä lehti mulle, vaikka se on ite tehty eikä siitä tuu penniäkään rahaa, niin ne arvot on kyllä jossain ihan muualla. Mitä sitä rahalla, kun saa hyvää palautetta?

Yhteistyö muiden piirtäjien kans ei oo kyllä toiminu niin loistavasti, J. Lehdolle terveisiä, hänen kanssaan on pitäny tehdä paljonkin yhteistyötä, hän on tehny mulle käsiksi ja yhteistä lehteekin piti tehdä, mut se on kai mun saamattomuuteen sitten kaatunut. Se on pelottavaa, kun se on niin älyttömän hyvä, miten mä pystyn tekeen sen ideoille oikeutta? Se jää jollain tajunnan tasolla rassaamaan, enkä saa sit niitä sarjoja tehtyä. Muitten käsikirjoituksia muutenkin jännittää enemmän, et saako kaikki tarinan tasot esille, sellasta vastuuta. Ja sit tietysti kun piirtää toisen käsikseen tai johonkin lehteen rahasta, niin piirtää heti jollekin muulle kun itelleen. Se ei oo enää niin kivutonta, sellanen piirtäminen. Yrittää liikaa miellyttää.

Björklundin Marialle kans terveisiä, jos saa näin lehdessä lähettää. Se tuntuu koko Suomen sarjakuvakentässä mulle piirtäjänä läheisimmältä.

Jotenkin voi piirtää rennommin, kun tietää tekevänsä itseä kiinnostavaa kamaa, kun tietää, ettei siitä

kuitenkaan saa rahaa. Voi tehdä enemmän totta. Kyllä mä tietenkään Mörön jutut yritän tehdä mahdollisimman hyvin, niinku kaiken, mutta on siinä jotain, ettei sitä viivaa jää hinkkaan, helpommin antaa sen olla. Koululaiseen piirtäminen toi sillai stressiä, et mä tein sit Bossen paluun, se oli täyttä terapiaa, tikku-ukkoja.

Koko ajanhan mä kehityn, anatomian taju tulee koko ajan paremmaksi ja mä en tiedä onkse sitten hyvä vai huono asia, että mä oon

"Vasta sitten ties, et Suomessakin tehtiin sarjakuvaa, kun löyty kirjas-toista noita Kemin sarjakuvakilpailujen alppareita."

saanu sitä vapinaa vähennettyä. Mä piirrän nykyään kolmeen kertaan kaiken, eka liijykynäluonnos, sitten nopea tussaus ja sitten vielä valopöydällä kaikki läpi. Sillai mä saan sen vapinan pois, kun mun luonnokset on aina aika epämääräisiä, se hermostuttaa, kun ei viiva mee ihan kohalleen ja miettii, että piirtääkö liian nopeasti vai liian hitaasti. Ja valkosen paperin pelko on kai ihan normaalia, tai oikeestaan se on se seuraava ruutu, mikä pelottaa. Yhtä kuvaa voi kyllä hieroa vaikka kuin-

ka, mutta joka kerta kun on saanu yhen ruudun valmiiksi, niin tulee mieleen, että olis niin monta eri tapaa esittää seuraava ruutu. Mulla on niin selvä mielikuva, millanen kuvan pitäis olla, on vaikeeta saada kuvasta just sellanen.

Jos haluaa käyttää uutta kuvakulmaa, sitäkin pitää miettiä pari tuntia. Olis niin paljon helpompaa käyttää jotain koeteltua ratkaisua, ihan piirtää valopöydällä läpi se asetelma, vähän muutella. Pitäis varmaan piilottaa koko valopöytä. Mutta sitten olis paperit taas täynnä korjauslakkaa, ja jos joku ilme on vähän väärin, voi olla että mä piirrän sen kymmeniä kertoja uusiks. Yrittää tavoittaa jonkun jutun, joka on mielessä. Tästä vois päätellä, että mä oon kai sitten perfektiönisti. Kai se nyt tästä tuli selväksi? Mä nään hirveesti vaivaa, että jälki olis rennon näköstä.

Tarinan teko alkaa aina siitä, että mä katon sen niinku elokuvana mielessäni, kunnes mä tiedän ihan tarkkaan, mitä siinä tulee tapahtumaan. Sitten tulee kärkeä dialogi paperille, mitä ne sanoo, siinä voi mennä tosi kauan. Sivujaetaan kolmeen tai neljään vaakariviin ja katsotaan, kuinka isoja ruutujen pitää olla, ja tekstit niihin sitten. Ihan puhekulat vaan, ei mitään tikku-ukkojaakaan, mähän tiedän jo, kuka siinä puhuu. Mä nään sen niin selvästi. Ja sitten ollaankin jo pulassa, kun pitää alkaa piirtää, pitää siis miettiä tarkemmin. Mun sivusommitelmat on kyllä aika mielenkiinnottomia, ei näiden ruutujen muodoissa paljon kokeilla. Sitä mä oon nyt yrittäny kehittää. Nyt on ensimmäistä kertaa tehny vähän oudomman muotoisia jakoja.

Kyllä mä luulen, että mun piirustus-tyyliin on eniten vaikuttanu nää ranskalaisbelgialaiset, mitä ei silloin pitäny niin erikoisen merkittävänä. Strumffit ja muut. Et se kaikki juontaa siitä, että näinhan se pitää tehdä. Ja yks kuva, jota mä mietin silloin pitkään, oli Weirdossa, jossain ihan sivun ylälaudassa, siinä oli nainen strippaamassa lavalla ja kaks miestä, silmät pullistu päästä ja niillä oli kaikilla hyvin ohuet raajat. Ne oli ne ohuet raajat se juttu. Sit mä rupesin piirtään, mitä mä nyt '92 piirsin, et oli iso pää ja kumijäsenet, spagetit. Yhestä kuvasta se vaan lähti, semmosia Riitta Uusitalo -ihmisiä. En mä osaa sanoa, kuka muhun on vaikuttanu, koska varmasti vaikka Sami Toivonenkin on vaikuttanu, vaikkon mä sitä haluais myöntää. Ainakin jollain tasolla. Ja Tintit ja kaikki. Kyllä mä oon aika pitkälle ihan tietosesti pyrkiny piirtään sillai, kun musta tuntuu, niinkun perussarjakuvaa mun mielestä piirretään, että ne on sitten vähän selkeempiä. Söpömpiä, kun on lapsen mittasuhteet. Tärkeempää kun miten piirretään on se, että juttu toimii.

Kyllähän sekin tietysti vaikuttaa jälkeen, kun mä oon vuosikaudet piirtäny tolla Rapidographilla, et se on sellanen tylsä kynä. Toisaalta se on mulle sopiva kynä, kun se on vähän arvaamaton, ja sieltä tulee kuitenkin oikeeta mustetta, eikä se oo niinkun huopakynä, joka on täysin kuolla. Se käyttäytyy joskus oikein kallisesti, mutta ainakin musta on mustaa. Mä en voi sietää sellasta harmaata, että on harmaan päällä harmaita viivoja, niitten pitää olla just mustaa. Usein kuulee, että rapidon viiva on aina tasasen tylsää, mut mulla siitä 0,5:n Rapidographista tulee ihan miten sattuu. Se kynä on aika lailla vaikuttanu mun jälkeen. Mä en oo koskaan ajatellu tehdä värisarjakuvaa, mut jos tekis, niitten pitäis sit olla sellaseta akuankkavärit,

tietokoneella tehtyjä tasasia pintoja. Silloinkin, kun mä oon maalannu, mä oon tehny sellasta Andy Warholia. Tasaset pinnat tukee paremmin mun tapaa ilmaista asioita.

Ei musta tunnu, että pienlehdissä ilmestyneitä sarjoja pitäis uudelleen julkasta, ennemmin sit piirtäis uutta, jos tulis "oikeelta" kustantajalta sauma. Kaikki jutut on niin ajassa kiinni ja ehkä aikansa eläneitäkin. Nyt kun Ranskasta toi Ego comme X pyys juttuja, niin kaikki tuntu tosi heikoilta ja aatteli, et ääh, mä haluan piirtää jotain täysin uutta. En mä sit jaksanu mitään uutta ottaa, valitsin pari juttua, vaikka ne olikin huonoja. Kai sen pitäis olla joku ulkopuolinen, jolla ois kaikki mun sarjat ja valitsis niistä ja lähettäis. Agentti, joka olis vähän ulkopuolella.

Mun päiväruutiiniin kuuluu oikeestaan hyvin vähän piirtämistä. Herään, täyttelen ristikoita ja katon paljon filmejä iltasella. Ihan kaikenlaisia filmejä, mä oon videofriikki, enkä mä yleensä kato kahta kertaa samaa elokuvaa. En mä ymmärrä, että aina kun kaverit järjestää videoita, ne kattoo vaikka Star Warsit, mä haluaisin niiden tilalla nähdä kolme filmiä, joita mä en oo aikaisemmin nähny. Kyllä mä kattoisin elokuvia kaikki päivät, mutta siitä tulis huono omatunto. Yks tai kaks elokuvaa päivässä riittää. Kyllä parisuhteessa pitää toinenkin ottaa huomioon. Eikä mulle oo tärkeetä omistaa, ei elokuvia eikä sarjakuvia. Lainata ja vuokrata, ja televisionkin elokuvatarjonta on nykyään aika hyvää. Kokemuksiahan ne vaan on.

Lähinnä mua ehkä kuitenkin on kirjallisuus. Sieltä mä eniten vaikutteita oon ottanu, elokuvien ohella. Rupeisin kirjailijaksi, jos osaisin kirjoittaa yhtään paremmin. Siks mä piirrän sarjakuvia. Selittämisen sijasta voi näyttää, kertoo kuvilla suurimman osan.

Mulla on tällanen tulevaisuudenhaave, jolle kyllä nauretaan, sanotaan, ettei se oo ees käytännössä mahdollista. Jos mä tässä opiskelen vielä pari vuotta sarjakuvien piirtämistä ja kehitän kerrontatekniikkaani, opin tekemään sarjakuvia niinku joku Carl Barks, niin hyviä sarjakuvia, ettei ees huomaa, kuinka hyviä ne on, niin jos tuolla rapakon takana sama prosentti ihmisiä tykkäis mun sarjakuvista, kun täällä Suomessa, niin alottas vaikka Kanadasta, ja musta tulis uus Peter Bagge.

Siellä on niin paljon väkeä, että sillä vois vaikka elää, jos ei kauheita vaadi. Sinne pitäis kyllä muuttaa, että oppii käytännön kielen ja pystyy kuvaamaan niille läheisempää elämää. En mä sitten muuta oo suunnitellukaan.

Tuntuu, että sarjakuvakenttä täälläkin laajenee hyvään suuntaan, aletaan tajuta, että sarjakuvaa voi lukea, arvostaa ja tehdä erillä tavallakin. Ei sais yleistää, mutta tuntuu, että aikasemmin piti koko ajan todistaa, että sarjakuva on vakavasti otettava taiteenlaji, ja vasta nyt uskalletaan tunnustaa, että saa se olla helppoa viihdettäkkin, roskaa suorastaan. Ja toisaalta ehkä yleinen mielipidekin muuttuu, ettei heti oo kyllä hulla, jos lukee sarjakuvaa. Totta kai mä haluan tehdä yhtä hienoo sarjakuvaa, kun Dostojevski kirjoja, mutta mä en koe, että mun tarttis todistaa sillä mitään. ○

